

El llenguatge

La freqüència

Sempre i mai són adverbis antònims. Aquesta sembla molt evident perquè es tracta d'adverbis amb un valor absolut. Tanmateix, no costa gaire d'adonar-se que com a idea contrària de sempre podem proposar (o admetre), i de fet sovint ho fem, no sempre, i que com a idea contrària de mai podem considerar algunes vegades. Efectivament: No sempre arriba tard pot representar el contrari de Sempre arriba tard i Algunes vegades s'enfada el contrari de No s'enfada mai. Es tracta, de fet, de dues interpretacions subjectives, o de dos enfocaments diferents, que podrien ésser objecte de diverses consideracions. En podem treure, però, si més no, un ensenyament immediat: que sovint per a expressar el sentit contrari d'un mot determinat no es recorre al seu antònim sinó a procediments més gramaticals, amb el joc que permeten les oracions afirmatives i negatives. I que, dins el camp adverbial, moltes vegades resollem l'expressió de la nostra idea amb grups que, com algunes vegades, no solen figurar a les llistes d'adverbis, incloent-hi les locucions.

Es, doncs, tenint en compte el que hem dit que caldria cercar l'expressió de l'antonímia d'un adverbí tan usual com sovint. En principi, preferim sovint —un sol mot, i molt característic, genuí i precís— a termes com amb freqüència, freqüentment o moltes vegades, que fem servir només com a recurs, com a expressions secundàries, amb les quals, per exemple, podem evitar una repetició. Però com que no disposem, en català, d'un adverbí anàleg a sovint però de sentit contrari, equivalent al de l'anglès «seldom» (antònim de «often», que vol dir sovint), hem de recórrer sia a frases negatives o amb elements negatius, sia a grups com rares vegades, poques vegades, amb no gaire freqüència, o a l'adverbí en ment rarament; No ens veiem gaire sovint, Ve molt poc sovint, N'hem parlat molt poques vegades, Hi intervé rarament. Notem, també, l'adverbí poc (o molt poc) acompanyant verbs com anar, venir, assistir, etc: Hi vaig poc, Ve molt poc.

Però sovint, tot i que representa un concepte relatiu, admet també l'oposició d'una altra idea, intermèdia, de fet, entre sovint i poc sovint: la que expressa per mitjà de l'adverbí adesiara o de les locucions de de tant en tant i